Štát - Írsko (Írsko) :)

Dejiny

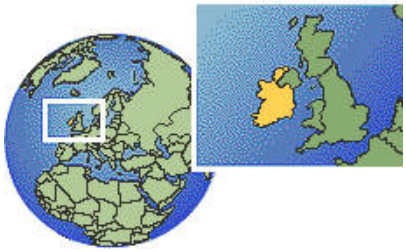
Roku 1801 - zákon o únii začlenil Írsko do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Írska.
V rokoch 1845-1846 - zasiahol krajinu zemiakový hlad. Mal za následok milión úmrtí a približne milión ľudí emigrovalo.
Roku 1858 - v Dubline bolo založené Jamesom Stephensom (1825-1901) Írske republikánske bratstvo.
Roku 1865 - britská vláda zatkla členov republikánskeho hnutia.
Roku 1867 - povstanie vedené Foniánskou spoločnosťou bolo potlačené.
Roku 1870 - bolo založené hnutie za samosprávu (Home Rule).
Roku 1882 - ministerský predseda Írska Lord Frederick Cavendish (1836-1882) a podpredseda Thomas Henry Burke (1829-1882) boli zavraždení vo Phoenix parku v Dubline.
Roku 1902 - Arthur Griffith (1872-1922) založil stranu Sinn Féin.
Roku 1905 - unionisti vytvorili dočasnú vládu pre nezávislé spravovanie Ulsteru (Severného Írska), formovali sa „írski dobrovoľníci".
Roku 1912 - vznikla Ulsterská dobrovoľnícka jednotka, ktorá dovážala zbrane z Nemecka.
Roku 1914 - britská vláda schválila Zákon o írskej autonómii (*Home Rule Bill*).
Roku 1916 - Veľkonočné povstanie = nacionalisti obsadili hlavnú poštu a žiadali vyhlásenie republiky. Povstanie potlačila britská armáda a jeho 15 vodcov bolo popravených.
Roku 1918 - Sinn Féin získala väčšinu írskych kresiel v britskom parlamente a vyhlásila samostatný írsky parlament (Dáil Eireann). Írsky dobrovoľníci sa pretransformovali na Írsku republikánsku armádu (IRA).
Roku 1919 - írsky parlament vyhlásil nezávislosť Írska, začala vojna medzi IRA a britskými jednotkami.
Roku 1920 - írsky parlament odmietol rozdelenie Írska. Británia vyslala posily do Írska.
Roku 1921 - prímerie medzi IRA a britskými jednotkami. Na základe anglo-írskej zmluvy vznikol Írsky slobodný štát. Severná časť Írska sa stala súčasťou Veľkej Británie. V strane Sinn Féin nastali rozpory.
Roku 1922 - Írsky slobodný štát získal štatút domínia, lídri Sinn Féin odmietli alianciu s Britániou a neobsadili svoje kreslá v spoločnom parlamente. Vypukla občianska vojna.
Roku 1926 - odtrhnutí členovia Sinn Féin si založili stranu Fianna Fáil pod vedením Eamona de Valeru (1882-1975).
Roku 1932 - strana Fianna Fáil vyhrala parlamentné voľby a vyostrili sa vzťahy s Britániou.
Roku 1937 - bola dosiahnutá nezávislosť.
Roku 1949 - Írsko opustilo britské Spoločenstvo (*Commonwealth*), bola vyhlásená Írska republika.
Roku 1973 - Írsko vstúpilo do Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS), strana Fianna Fáil bola po štyridsiatych rokoch porazená vo voľbách.
Roku 1977 - strana Fianna Fáil sa vrátila k moci, predsedom vlády sa stal Jack Lynch (1917-1999).
Roku 1979 - predseda vlády Lynch rezignoval, premiérske kreslo obsadil Charles Haughey (1925-2006).
Roku 1981 - Garrett Fitzgerald (1926-2011) zostavil koaličnú vládu.
Roku 1983 - vzniklo Nové írske fórum, ktoré bolo Britmi odmietnuté.
Roku 1985 - na základe zmluvy s Veľkou Britániou vznikla Dozorná rada pre Severné Írsko.
Roku 1986 - ulsterskí unionisti protestovali proti anglo-írskej dohode.
Roku 1987 - Haughey vyhral voľby.
Roku 1990 - Mary Robinsonová (1944) obsadila prezidentské kreslo.
Roku 1992 - Haughey rezignoval po strate parlamentnej väčšiny, lídrom strany Fianna Fáil a zároveň aj predsedom vlády sa stal Albert Reynolds (1932). Ľudovým hlasovaním bola schválená Maastrichtská zmluva.
Roku 1993 - vznikla koalícia Fianna Fáil - Labouristi. Deklarácia s Downing Street sľúbila zastavenie nepokojov v Severnom Írsku. Konali sa mierové zhromaždenia v Dubline.
Roku 1994 - IRA zastavila útoky, Reynolds rezignoval a predsedom vlády sa stal John Bruton (1947).
Roku 1996 - IRA pokračovala v teroristickej taktike.
Roku 1997 - IRA znovu ohlásila zloženie zbraní, pokračujú mierové pohovory. Mary McAleseová vyhrala prezidentské voľby.
Roku 1998 - bola schválená mierová dohoda.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

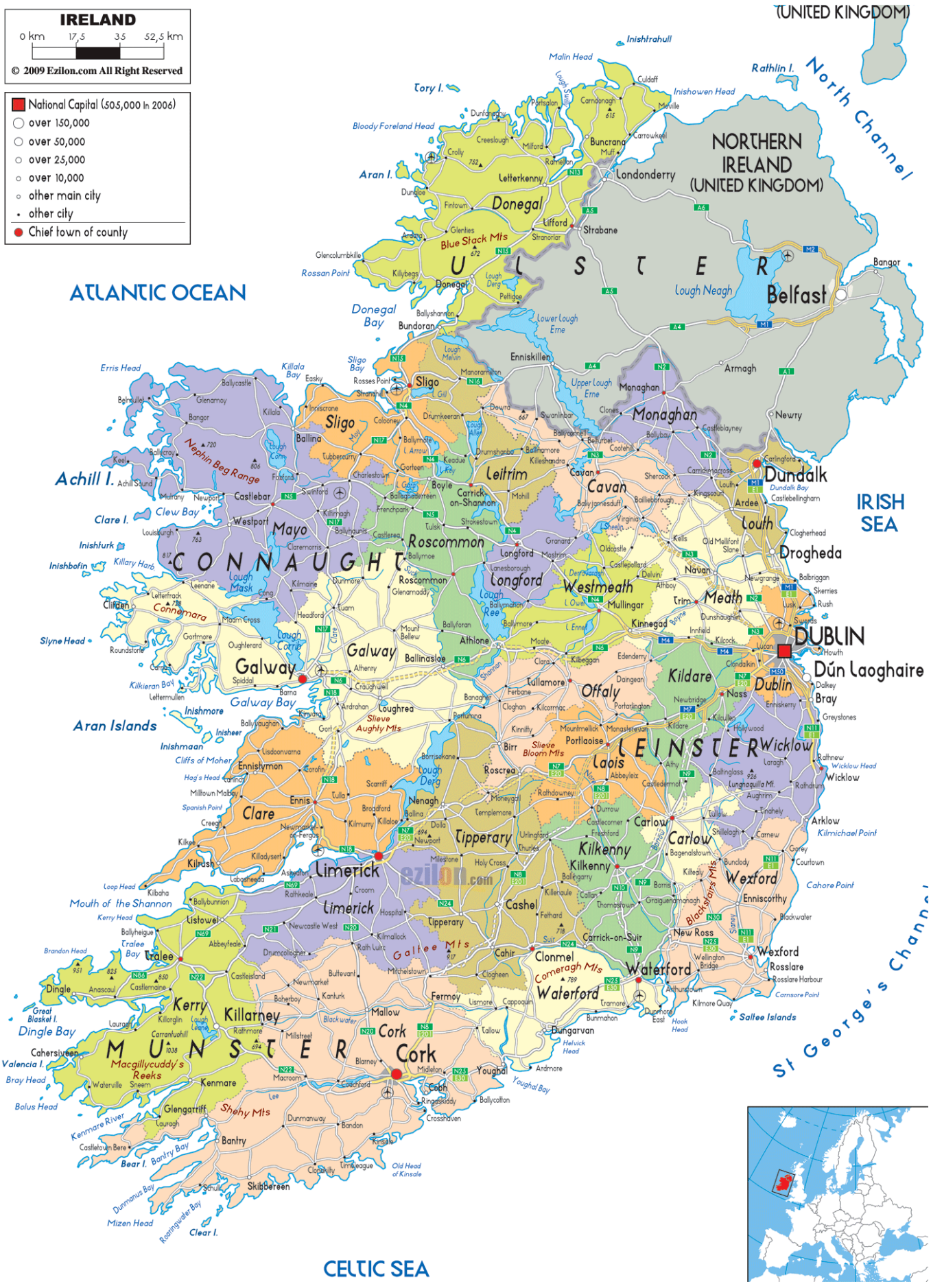
Íri

Keltský národ v Írsku (Írska republika a Severné Írsko), časť ich žije aj v Anglicku a Škótsku. V dôsledku masovej emigrácie v 19. a na začiatku 20. storočia, žijú silné menšiny najmä v Spojených štátov amerických (USA), Kanade, Austrálii a inde. Väčšina Írov je bilingvinálna (írština a angličtina), po írsky hovorí iba malé percento obyvateľov. Írština patrí ku goidelskej skupine keltskej vetvy indoeurópskej rodiny. V staroveku používali vlastné hláskové písmo, tzv. ogham; od 7. storočia sa píše latinkou (najstaršie písomné pamiatky sa zachovali z 8. storočia). Veriaci sú väčšinou katolíci, časť sú protestanti (hlavne v Severnom Írsku); christianizovaní boli od 5. storočia. Sú potomkovia keltských kmeňov. V 4.-6. storočí n.l. časť Keltov odišla do Škótska (Gaelovia, Škóti), zbytok vytvoril v priebehu 8.-12.storočia írsku národnosť, na jej etnické zloženie mali vplyv Normani (od 9. storočia) a Anglosasi (od 12. storočia). Ako národ sa Íri formovali v 18.-19. storočí v priebehu odboja proti britskej nadvláde. Dodnes sa udržujú niektoré prvky tradičnej kultúry a spôsob života (napríklad systém osídlenia, tzv. bail: forma susedskej občiny a súčasne i administratívna jednotka), do začiatku 19. storočia sa udržiavali aj zbytky rodového zriadenia.

Tradičným spôsobom obživy je poľnohospodárstvo, pastierstvo a rybolov, asi 1/3 Írov pracuje v priemysle.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

IRELAND
0 km 17,5 35 52,5 km
© 2009 Ezilon.com All Right Reserved
National Capital (505,000 in 2006)
over 150,000
over 50,000
over 25,000
over 10,000
other main city
other city
Chief town of county
(UNITED KINGDOM)
NORTHERN IRELAND (UNITED KINGDOM)
ATLANTIC OCEAN
IRISH SEA
CELTIC SEA
North Channel
St George's Channel
Inishtrahull
Malin Head
Rathlin I.
Tory I.
Inishowen Head
Bloody Foreland Head
Aran I.
Rossan Point
Donegal Bay
Erris Head
Killala Bay
Sligo Bay
Achill I.
Clare I.
Inishturk
Inishbofin
Slyne Head
Kilkieran Bay
Aran Islands
Inishmore
Inishmaan
Inisheer
Cliffs of Moher
Hag's Head
Spanish Point
Loop Head
Mouth of the Shannon
Kerry Head
Brandon Head
Tralee Bay
Dingle Bay
Great Blasket I.
Valencia I.
Bray Head
Bolus Head
Kenmare River
Bear I.
Bantry Bay
Dunmanus Bay
Mizen Head
Roaringwater Bay
Clear I.
Old Head of Kinsale
Youghal Bay
Helvick Head
Hook Head
Carnsore Point
Saltee Islands
Wicklow Head
Kilmichael Point
Cahore Point
Blackstairs Mts
Slieve Aughty Mts
Slieve Bloom Mts
Galtee Mts
Comeragh Mts
Nephin Beg Range
Blue Stack Mts
Macgillycuddy's Reeks
Shehy Mts
Dundalk Bay
Clew Bay
Galway Bay
Lough Neagh
Belfast
Londonderry
Donegal
Letterkenny
Sligo
Ballina
Castlebar
Westport
Mayo
Roscommon
Longford
Leitrim
Carrick-on-Shannon
Cavan
Monaghan
Dundalk
Drogheda
Dublin
Dún Laoghaire
Bray
Wicklow
Arklow
Wexford
Enniscorthy
New Ross
Waterford
Clonmel
Carrick-on-Suir
Cashel
Tipperary
Limerick
Ennis
Clare
Galway
Athlone
Westmeath
Meath
Louth
Kildare
Offaly
Laois
Kilkenny
Carlow
Wicklow
Tralee
Killarney
Kerry
Cork
Youghal
Mallow
Dungarvan
Skibbereen
Kenmare
Glengarriff
Bantry
Castletownbere
Dingle
Listowel
Newcastle West
Abbeyfeale
Rosslare
Rosslare Harbour
Arklow
Greystones
Bray
Howth
Skerries
Balbriggan
Drogheda
Clogherhead
Carlingford
Newry
Armagh
Monaghan
Enniskillen
Bundoran
Lough Erne
Lough Neagh
Bangor
Portstewart
Coleraine
Ballycastle
Belmullet
Achill Sound
Clifden
Letterfrack
Leenane
Louisburgh
Roundstone
Oughterard
Maam Cross
Headford
Tuam
Claremorris
Ballinrobe
Castlebar
Swinford
Ballaghaderreen
Frenchpark
Kiltimagh
Ballyhaunis
Castlerea
Boyle
Carrick-on-Shannon
Strokestown
Roscommon
Tulsk
Granard
Longford
Lanesborough
Ballymahon
Mullingar
Athlone
Ballinasloe
Portumna
Loughrea
Gort
Ennistymon
Lisdoonvarna
Kilfenora
Corofin
Scariff
Tulla
Broadford
Killaloe
Ballina
Nenagh
Roscrea
Birr
Portlaoise
Templemore
Thurles
Holycross
Urlingford
Castlecomer
Freshford
Durrow
Rathdowney
Abbeyleix
Portarlington
Edenderry
Kilcock
Maynooth
Celbridge
Naas
Newbridge
Kildare
Athy
Carlow
Bagenalstown
Tullow
Shillelagh
Gorey
Courtown
Arklow
Rathnew
Wicklow
Laragh
Baltinglass
Lugnaquilla Mt.
Aughrim
Tinahely
Carnew
Enniscorthy
Wexford
Bunclody
Killurin
Ferns
Blackwater
Rosslare
Rosslare Harbour
Wellington Bridge
Kilmore Quay
Duncannon
Ballyhack
Passage East
Dunmore East
Tramore
Waterford
Dungarvan
Lismore
Fermoy
Cappoquin
Youghal
Ardmore
Midleton
Cobh
Ringaskiddy
Crosshaven
Ballycotton
Kinsale
Clonakilty
Timoleague
Skibbereen
Schull
Bantry
Castletownbere
Glengarriff
Kenmare
Killorglin
Killarney
Mallow
Cork
Macroom
Millstreet
Rathmore
Castleisland
Tralee
Ballyheigue
Listowel
Abbeyfeale
Newcastle West
Rathkeale
Askeaton
Foynes
Limerick
Croom
Kilmallock
Hospital
Cahir
Clonmel
Fethard
Cashel
Thurles
Holycross
Templemore
Nenagh
Roscrea
Birr
Portlaoise
Mountmellick
Monasterevan
Kildare
Naas
Newbridge
Kilcullen
Hollywood
Athy
Castledermot
Baltinglass
Lugnaquilla Mt.
Aughrim
Tinahely
Carnew
Gorey
Courtown
Arklow
Rathnew
Wicklow
Laragh
Rathdrum
Kilmichael Point
Cahore Point
Blackstairs Mts
Slieve Aughty Mts
Slieve Bloom Mts
Galtee Mts
Comeragh Mts
Nephin Beg Range
Blue Stack Mts
Macgillycuddy's Reeks
Shehy Mts
Dundalk Bay
Clew Bay
Galway Bay
Lough Neagh
Belfast
Londonderry
Donegal
Letterkenny
Sligo
Ballina
Castlebar
Westport
Mayo
Roscommon
Longford
Leitrim
Carrick-on-Shannon
Cavan
Monaghan
Dundalk
Drogheda
Dublin
Dún Laoghaire
Bray
Wicklow
Arklow
Wexford
Enniscorthy
New Ross
Waterford
Clonmel
Carrick-on-Suir
Cashel
Tipperary
Limerick
Ennis
Clare
Galway
Athlone
Westmeath
Meath
Louth
Kildare
Offaly
Laois
Kilkenny
Carlow
Wicklow
Tralee
Killarney
Kerry
Cork
Youghal
Mallow
Dungarvan
Skibbereen
Kenmare
Glengarriff
Bantry
Castletownbere
Dingle
Listowel
Newcastle West
Abbeyfeale
Rosslare
Rosslare Harbour
Arklow
Greystones
Bray
Howth
Skerries
Balbriggan
Drogheda
Clogherhead
Carlingford
Newry
Armagh
Monaghan
Enniskillen
Bundoran
Lough Erne
Lough Neagh
Bangor
Portstewart
Coleraine
Ballycastle
Belmullet
Achill Sound
Clifden
Letterfrack
Leenane
Louisburgh
Roundstone
Oughterard
Maam Cross
Headford
Tuam
Claremorris
Ballinrobe
Castlebar
Swinford
Ballaghaderreen
Frenchpark
Kiltimagh
Ballyhaunis
Castlerea
Boyle
Carrick-on-Shannon
Strokestown
Roscommon
Tulsk
Granard
Longford
Lanesborough
Ballymahon
Mullingar
Athlone
Ballinasloe
Portumna
Loughrea
Gort
Ennistymon
Lisdoonvarna
Kilfenora
Corofin
Scariff
Tulla
Broadford
Killaloe
Ballina

IRELAND
0 km 17,5 35 52,5 km
© 2009 Ezilon.com All Right Reserved
National Capital (505,000 In 2006)
over 150,000
over 50,000
over 25,000
over 10,000
other main city
other city
Chief town of county
1000 m
500 m
200 m
100 m
0 m
ATLANTIC OCEAN
NORTHERN IRELAND (UNITED KINGDOM)
U L S T E R
C O N N A U G H T
L E I N S T E R
M U N S T E R
North Channel
IRISH SEA
St George's Channel
Inishtrahull
Malin Head
Rathlin I.
Tory I.
Inishowen Head
Bloody Foreland Head
Aran I.
Donegal
Blue Stack Mts
Rossan Point
Donegal Bay
Sligo Bay
Erris Head
Killala Bay
Achill I.
Clew Bay
Clare I.
Inishturk
Inishbofin
Killary Harb.
Slyne Head
Kilkieran Bay
Galway Bay
Aran Islands
Inishmore
Inishmaan
Inisheer
Cliffs of Moher
Hag's Head
Spanish Point
Loop Head
Mouth of the Shannon
Kerry Head
Brandon Head
Dingle Bay
Great Blasket I.
Valencia I.
Bray Head
Bolus Head
Kenmare River
Bear I.
Bantry Bay
Dunmanus Bay
Mizen Head
Clear I.
Old Head of Kinsale
Youghal Bay
Helvick Head
Dungarvan Bay
Saltee Islands
Carnsore Point
Cahore Point
Wicklow Head
Kilmichael Point
Howth
Dalkey
Dundalk Bay
Lough Neagh
Lough Erne
Lough Derg
Lough Ree
Lough Corrib
Lough Mask
Lough Conn
Lough Melvin
Shannon
Blackwater
Suir
Barrow
Nore
Boyne
Liffey
Slieve Aughty Mts
Slieve Bloom Mts
Galtee Mts
Comeragh Mts
Blackstairs Mts
Nephin Beg Range
Macgillycuddy's Reeks
Shehy Mts
Derrybrien
Belfast
Londonderry
Letterkenny
Strabane
Enniskillen
Armagh
Monaghan
Newry
Dundalk
Drogheda
Dublin
Dún Laoghaire
Bray
Wicklow
Arklow
Wexford
Rosslare
Rosslare Harbour
New Ross
Enniscorthy
Waterford
Clonmel
Carrick-on-Suir
Cashel
Tipperary
Limerick
Ennis
Clare
Kilrush
Tralee
Dingle
Killarney
Kerry
Cork
Youghal
Mallow
Kilkenny
Carlow
Laois
Offaly
Kildare
Meath
Westmeath
Longford
Roscommon
Leitrim
Cavan
Louth
Sligo
Mayo
Galway
Clifden
Connemara
Westport
Castlebar
Ballina
Boyle
Carrick-on-Shannon
Athlone
Tullamore
Portlaoise
Navan
Trim
Mullingar
Kinnegad
Drumshanbo
Ballyshannon
Bundoran
Buncrana
Carndonagh
Milford
Ramelton
Creeslough
Dunfanaghy
Portsalon
Culdaff
Moville
Carrowkeel
Muff
Derry
Lifford
Stranorlar
Glenties
Ardara
Killybegs
Glencolumbkille
Dunglow
Finntown
Crolly
Milford
Rathmelton
Carrigart
Downings
Rosses Point
Strandhill
Easky
Killala
Ballycastle
Belmullet
Glenamoy
Bangor
Inishcrone
Coloony
Drumkeeran
Swanlinbar
Ballyconnell
Belturbet
Cootehill
Cavan
Ballyjamesduff
Virginia
Kells
Oldcastle
Castlepollard
Delvin
Athboy
Newgrange
Balbriggan
Skerries
Rush
Lusk
Swords
Howth
Clontarf
Sutton
Kilbeggan
Edenderry
Clara
Tullamore
Daingean
Ferbane
Banagher
Cloghan
Kilcormac
Portarlington
Newbridge
Kildare
Nass
Naas
Kilcullen
Monasterevan
Mountmellick
Kinnity
Birr
Portlaoise
Borrisokane
Roscrea
Abbeyleix
Athy
Castledermot
Baltinglass
Lugnaquilla Mt.
Aughrim
Rathdrum
Rathnew
Laragh
Glendalough
Tullow
Carlow
Bagenalstown
Graiguenamanagh
Borris
Killeady
Kilkenny
Castlecomer
Freshford
Durrow
Rathdowney
Templemore
Moneygall
Urlingford
Thurles
Holy Cross
Cahir
Clonmel
Fethard
Cashel
Caher
Ballingarry
Callan
Thomastown
Graiguenamanagh
Inistioge
Waterford
Tramore
Dunmore East
Hook Head
Wellington Bridge
Arthurstown
Kilmore Quay
Fermoy
Lismore
Cappoquin
Tallow
Dungarvan
Helvick Head
Ardmore
Youghal
Midleton
Cobh
Ringaskiddy
Crosshaven
Ballycotton
Kinsale
Old Head of Kinsale
Timoleague
Clonakilty
Skibbereen
Schull
Bantry
Dunmanway
Bandon
Macroom
Millstreet
Rathmore
Killarney
Kenmare
Waterville
Sneem
Caherciveen
Cahersiveen
Dingle
Anascaul
Castlemaine
Tralee
Abbeyfeale
Drumcollogher
Castleisland
Newmarket
Buttevant
Mitchelstown
Kanturk
Boherboy
Newcastle West
Rathkeale
Croom
Hospital
Kilmallock
Rath Luirc
Askeaton
Labasheeda
Killadysert
Kilkee
Creegh
Carrigaholt
Kilbaha
Ballybunnion
Listowel
Ballyheigue
Lauragh
Killorglin
Carrauntoohill
Macgillycuddy's Reeks
Glengarriff
Castletown Bere
Lough Leane
Blackwater
Lee
Shehy Mts
Derrynasaggart Mts
Ballyvaughan
Kinvara
Gort
Ardrahan
Loughrea
Craughwell
Athenry
Oughterard
Roundstone
Carna
Letterfrack
Leenane
Maam Cross
Headford
Tuam
Claremorris
Ballyhaunis
Castlerea
Tulsk
Strokestown
Frenchpark
Killaloe
Ballina
Scarriff
Tulla
Broadford
Dolla
Nenagh
Templemore
Roscrea
Borrisokane
Birr
Portlaoise
Mountmellick
Monasterevan
Kildare
Naas
Kilcullen
Hollywood
Enniskerry
Greystones
Bray
Dalkey
Howth
Sutton
Clontarf
Swords
Lusk
Rush
Skerries
Balbriggan
Drogheda
Clogherhead
Dundalk
Castlebellingham
Ardee
Carrickmacross
Kingscourt
Shercock
Cootehill
Belturbet
Ballyconnell
Ballyjamesduff
Cavan
Virginia
Kells
Oldcastle
Castlepollard
Delvin
Athboy
Navan
Newgrange
Trim
Mullingar
Kinnegad
Enfield
Rathcoole
Lucan
Clondalkin
Edenderry
Clara
Tullamore
Daingean
Ferbane
Banagher
Cloghan
Kilcormac
Portarlington
Newbridge
Kildare
Nass

· Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

· Vlajky prevzaté a upravené z: http://www.statnevlajky.sk/,

· Polohy štátov prevzaté a upravené z: http://www.zemepis.com/A-Z.php,

· Mapy prevzaté a upravené z: http://www.ezilon.com/maps/.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania